

EUROOPAN PARLAMENTTI

2009 - 2014

Istuntoasiakirja

15.4.2014

B7-0441/2014

PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

komission varapuheenjohtajan / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan julkilausuman johdosta

työjärjestyksen 110 artiklan 2 kohdan mukaisesti

Venäjän itäisen kumppanuuden maihin kohdistamasta painostuksesta ja erityisesti Itä-Ukrainan vakauden horjuttamisesta (2014/2699(RSP))

Rebecca Harms, Mark Demesmaeker, Werner Schulz, Tarja Cronberg, Ulrike Lunacek, Helga Trüpel
Verts/ALE-ryhmän puolesta

Euroopan parlamentin päätöslauselma Venäjän itäisen kumppanuuden maihin kohdistamasta painostuksesta ja erityisesti Itä-Ukrainan vakauden horjuttamisesta (2014/2699(RSP))

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon aiemmat päätöslauselmansa Ukrainasta ja erityisesti 27. helmikuuta 2014¹ ja 13. maaliskuuta 2014² antamansa päätöslauselmat,
 - ottaa huomioon ulkoasiainneuvoston 3. maaliskuuta 2014 pidetyn Ukrainaa käsitelleen ylimääräisen istunnon päätelmät sekä ulkoasiainneuvoston 17. maaliskuuta 2014 ja 14. huhtikuuta 2014 pidettyjen istuntojen päätelmät,
 - ottaa huomioon valtion- tai hallitusten päämiesten 6. maaliskuuta 2014 pidetyssä Eurooppa-neuvoston kokouksessa Ukrainasta antaman julkilausuman,
 - ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston 20. maaliskuuta 2014 antamat päätelmät Ukrainasta,
 - ottaa huomioon työjärjestyksen 110 artiklan 2 kohdan,
- A. ottaa huomioon, että Itä-Ukrainassa on järjestetty Venäjää tukevia mielenosoituksia viime päivien aikana; toteaa, että Donetskissa, Luhanskissa ja Harkovassa mielenosoittajat ovat vallanneet valtiollisen aluehallinnon rakennuksia ja muita julkisia rakennuksia; toteaa, että separatistit ovat myös vallanneet turvallisuuspalvelun rakennuksia ja paikallisten televisioasemien tiloja;
- B. ottaa huomioon, että Venäjää tukevat mielenosoittajat Donetskissa ovat julistaneet ”Donetskin tasavallan” perustetuksi aikoen järjestää kansanäänestyksen tämän ”riippumattoman tasavallan” kannatuksesta viimeistään 11. toukokuuta 2014; ottaa huomioon, että Harkovassa ja Luhanskissa mielenosoittajat ovat julistaneet Donetskien esimerkkiä seuraten ”kansantasavallan” perustetuksi;
- C. ottaa huomioon, että 12. ja 13. huhtikuuta 2014 välisenä aikana Slovjangskissa, Kramatorskissa, Krasnyi Lymanissa, Mariupolissa, Jenakijevessa ja muissa Donetskien alueen kaupungeissa hyvin aseistetut, tunnistamattomat ja naamioituneet miehet tekivät joukon koordinoituja yllätyshyökkäyksiä poliisiasemille ja hallintorakennuksiin ja valtasivat ne; ottaa huomioon, että ainakin yksi poliisi kuoli ja useita loukkaantui näissä yhteenotoissa;
- D. toteaa, että Venäjä on viime viikkojen aikana koonnut asevoimia Ukrainan vastaiselle rajalle; ottaa huomioon, että on olemassa todellinen riski, että Venäjä voisi yrittää toistaa ”Krimin skenaarion” miehittämällä Ukrainan kaakkoisosat ja liittämällä ne Venäjään;

¹ Hyväksytyt tekstit, P7_TA(2014)0170.

² Hyväksytyt tekstit, P7_TA(2014)0248.

- E. ottaa huomioon, että 1. maaliskuuta 2014 Venäjän federaation liittoneuvosto antoi presidentti Putinille tämän pyynnöstä luvan käyttää Venäjän armeijan joukkoja Ukrainan alueella ja että tekosyynä käytettiin sitä, että Ukrainan tilanne vaaransi Venäjän kansalaisten hengen;
- F. ottaa huomioon, että mistään Venäjän kansalaisiin tai venäläistä alkuperää oleviin henkilöihin tai muihin vähemmistöihin Ukrainassa kohdistuvista hyökkäyksistä, uhkailusta tai syrjinnästä ei ole raportoitu viime aikoina;
- G. toteaa, että separatistien toimien tarkoituksena näyttää olevan maan vakauden horjuttaminen, vaaliprosessin häiritseminen ja uuden hallituksen heikentäminen yhteistyössä Venäjän kanssa ja että Venäjä pyrkii lisäämään Ukrainan painostusta taloudellisella, sotilaallisella ja poliittisella tasolla poistaakseen Ukrainan viranomaisten legitimitetin ja estääkseen Ukrainaa pyrkimästä jatkamaan yhdentymistä EU:hun;
- H. ottaa huomioon, että tässä tarkoituksessa Venäjä nosti Ukrainan kaasusta maksaman hinnan 486 Yhdysvaltain dollariin tuhatta kuutiometriä kohti 1. huhtikuuta alkaen ja lakkautti yksipuolisesti Ukrainalle osana Harkovan sopimuksia myönnetyn alennuksen, ja että viime päivien aikana se on kieltänyt Ukrainan maitotuotteiden tuonnin Venäjän alueelle; toteaa, että Venäjän federaatio on myös mielivaltaisesti soveltanut yksipuolisia kaupan rajoituksia Georgiasta ja Moldovasta tuotaviin tuotteisiin;
- I. ottaa huomioon, että EU on hyväksynyt Ukrainan tukemiseksi talouspaketin, joka sisältää myös makrotaloudellisen avun sekä yksipuolisia kaupan toimenpiteitä; toteaa, että Ukraina on tekemässä Kansainvälisen valuuttarahaston kanssa sopimusta avustusohjelmasta; ottaa huomioon, että tähän sopimukseen liittyvät ehdot on toistaiseksi pidetty luottamuksellisina; toteaa, että maan yhteiskunnallinen ja taloudellinen tilanne heikkenee edelleen;
- J. ottaa huomioon, että EU ja Ukraina allekirjoittivat 21. maaliskuuta 2014 assosiaatiosopimuksen poliittiset määräykset ja sitoutuivat allekirjoittamaan mahdollisimman pian sopimuksen jäljellä olevan osan, joka sisältää pitkälle menevää ja laaja-alaista vapaakauppa-aluetta koskevan sopimuksen;
- K. ottaa huomioon, että 10. huhtikuuta 2014 Euroopan neuvoston parlamentaarinen yleiskokous hyväksyi päätöslauselman, joka koski Venäjän federaation edustajien äänestysoikeuden pidättämistä yleiskokouksessa johtuen Krimin niemimaan sotilaallista miehitystä seuranneesta Krimin liittämisestä Venäjään;
- L. ottaa huomioon, että tarvitaan vahvaa kansainvälistä diplomatiata kaikilla tasoilla, jotta tilanne voidaan rauhoittaa ja jotta kriisin kärjistyminen hallitsemattomaksi voidaan estää; katsoo, että EU:n on toimittava tehokkaasti, jotta Ukraina ja muut itäiset naapurimaat voivat täysimääräisesti nauttia suvereniteettiaan ilman ulkopuolista painostusta;
- M. ottaa tässä yhteydessä huomioon, että Etyj on päättänyt käynnistää Ukrainassa kansainvälisen operaation tilanteen seuraamiseksi ja kriisin lieennyttämiseksi; ottaa huomioon, että Eurooppa-neuvosto on pyytänyt korkeaa edustajaa laatimaan suunnitelmia, jotka koskevat EU:n panosta Etyj-operaation toiminnan helpottamiseen;

1. ilmaisee vakavan huolestumisensa meneillään olevasta kriisistä ja koko alueen turvallisuutta sekä EU:n ja Venäjän suhteiden tulevaisuutta koskevista mahdollisista seuraamuksista, vaikutuksista ja tuloksista, joita tällainen kriisi voisi aikaansaada; kehottaa tässä yhteydessä kaikkia toimijoita toimimaan rakentavasti ja osoittamaan malttia, jotta kriisi saadaan liennytettyä ja jotta voidaan löytää toteuttamiskelpoinen ratkaisu, joka vakauttaa tilanteen ja antaa Ukrainan viranomaisille mahdollisuudet selviytyä nykyisistä taloudellisista ja yhteiskunnallisista ongelmista ja toteuttaa pikaisia ja tehokkaita toimia niiden ratkaisemiseksi;
2. pitää tässä yhteydessä valitettavana, että Ukrainan hallinnon vastuuntuntoinen menettelytapa, jossa kriisiä on yritetty ratkaista vuoropuhelun ja diplomatian avulla, ei ole toistaiseksi tuottanut tulosta, ja kehottaa viranomaisia lisäämään ponnistelujaan maan yhtenäisyyden vahvistamiseksi ja Ukrainan yhteiskunnan kaikkien osatekijöiden yhteensovittamiseksi; kehottaa tässä yhteydessä riisumaan kaikki puolisoitilaalliset ryhmät ja itsepuolustusjoukot välittömästi aseista;
3. tuomitsee jyrkästi Krimin liittäminen Venäjän federaatioon tekona, joka on vastoin kansainvälistä oikeutta ja Helsingin päätöksiäkirjaa, ja kehottaa Venäjää välittömästi vähentämään ja vetämään takaisin Venäjän ja Ukrainan rajalla olevia joukkojaan sekä lopettamaan kaikki tarkoitukselliset toimet, soluttautumisen, poliittisen puuttumisen asioihin sekä Ukrainan itäosassa esiintyvien mielenosoitusten salaisen tukemisen ensimmäisenä konkreettisenä kriisin liennytysoimana;
4. muistuttaa Venäjää sen oikeudellisista velvoitteista vuoden 1994 Budapestin muistion allekirjoittajana ja toteaa, että kyseisessä muistiossa osapuolet sopivat pidättyvänsä voimankäytöstä tai sillä uhkaamisesta Ukrainan alueellista koskemattomuutta tai poliittista itsenäisyyttä vastaan;
5. odottaa innokkaasti neljän osapuolen kokousta EU:n korkean edustajan, Yhdysvaltojen ulkoministerin ja Venäjän ja Ukrainan ulkoministerien välillä sekä toivoo, että tämä voi myötävaikuttaa jännitteiden vähentämiseen ja valmistella diplomaattista, laaja-alaista ja kestävää diplomaattista ratkaisua kriisiin; tähdentää kuitenkin, että ainoastaan Ukrainan kansa voi tehdä Ukrainan tulevat valinnat demokraattisen, osallistavan ja avoimen prosessin kautta; kehottaa tässä yhteydessä Ukrainan viranomaisia tekemään kaiken mahdollisen sen varmistamiseksi, että 25. toukokuuta 2014 pidettäväksi suunnitellut presidentinvaalit järjestetään täysin Etyjin normien mukaisesti, ja pitää tähän liittyen myönteisenä komission päätöstä osoittaa viiden miljoonan euron suuruinen tuki Etyjin vaalitarkkailuvaltuuskunnan lähettämiseen ja vaaleihin liittyviin luottamusta lisääviin toimiin;
6. katsoo, että presidentinvaalien jälkeen ja ennen kuluvan vuoden päättymistä olisi järjestettävä ennenaikaiset parlamenttivaalit Ukrainan instituutioiden legitimitettiin vahvistamiseksi;
7. kannattaa ulkoministeri Deshtshytsjan ehdottamaa ajatusta Suomen mallin mukaisesta sitoutumattomasta Ukrainasta mahdollisena keinona liennyttää jännitteitä suhteessa Venäjään ja tehdä selväksi, että assosiaatiosopimuksella tai pitkälle menevää ja laaja-alaista vapaakauppa-aluetta koskevalla sopimuksella Euroopan unionin kanssa ei ole mitään tekemistä Natoon liittymisen kanssa;

8. katsoo lisäksi, että Ukrainan perustuslakiuudistuksesta olisi käytävä laaja ja perusteellinen keskustelu, johon osallistuisivat Ukrainan yhteiskunnan kaikki osapuolet, ja että tämän keskustelun olisi lopulta johdettava kansanäänestyksen järjestämiseen;
9. pitää erittäin valitettavana, että Ukrainan hyväksi toteutettava lyhyen aikavälin poikkeuksellinen avustustoimenpide, jolla on tarkoitus tukea vaalitarkkailua ja vaaleihin liittyviä luottamusta lisääviä toimia vakauden ja rauhan edistämistä yhteydessä, saattaa viivästyä tai peruuntua EU:n ulkoisen avun rahoittamiseksi suoritettavien maksujen huolestuttavan vajauksen vuoksi; kehottaa sekä komissiota että neuvostoa valmistelemaan rahoitusvarojen siirtoa ilman lisäviivytyksiä, jotta mahdollistetaan vakauden ja rauhan edistämistä sujuva toiminta tässä tilanteessa, jossa EU:n välittömässä lähistössä on käynnissä näin vakava kriisi;
10. kehottaa samanaikaisesti käynnistämään täysimääräisesti ja tehokkaasti Etyjin tarkkailuoperaation, jonka tehtävänä on seurata Ukrainan tilannetta Krimin miehityksen jälkeen; kehottaa lisäksi laajentamaan tämän operaation Krimille ja pitää myönteisenä Eurooppa-neuvoston päätöstä etsiä keinoja, jolla tämän operaation toimintaa helpotetaan;
11. huomauttaa, että se, että Euroopan neuvoston parlamentaarinen yleiskokous pidätti Venäjän valtuuskunnan äänestysoikeuden ja että YK:n yleiskokous hyväksyi päätöslauselman, jossa Venäjä tuomittiin Krimin liittämisestä, ovat yksiselitteisiä merkkejä siitä, että Venäjän federaatio on jäämässä yhä enemmän eristyksiin kansainvälisellä tasolla, mikä Venäjän viranomaisten olisi otettava asianmukaisesti huomioon, mikäli Venäjä haluaa pysyä uskottavana kansainvälisenä toimijana;
12. kehottaa EU:ta tukemaan Ukrainan oikeudenkäyntejä kaikissa kansainvälisissä tuomioistuimissa ja välityselimissä, mikäli Ukraina päättää nostaa kanteen Krimin asiassa ja muissa kahdensiväisissä riita-asioissa Venäjän kanssa;
13. pitää myönteisenä unionin päätöstä ottaa käyttöön kohdennettuja pakotteita, muun muassa matkustusrajoituksia ja varojen jäädyttämistä, niitä henkilöitä vastaan, jotka ovat vastuussa suvaitsemattomuutta ja vihaa ilmentävistä toimista, muun muassa kehottamisesta sotaan, tai toimista, jotka voisivat heikentää Ukrainan alueellista koskemattomuutta, suvereniteettia ja riippumattomuutta tai vaarantaa ne, mutta pitää valitettavana ulkoasiainneuvoston 14. huhtikuuta 2014 tekemää päätöstä olla turvautumatta pakotteiden kolmanteen vaiheeseen kriisin laajenemisesta huolimatta;
14. huomauttaa, että aseiden ja sotilasteknologian vienti voi vaarantaa koko alueen rauhan ja vakauden; paheksuu syvästi, että EU:n jäsenvaltiot ovat vieneet Venäjälle laajamittaisesti aseita ja sotilasteknologiaa, myös keskeistä strategista tavanomaista sotilaskalustoa; kehottaa Ranskaa, Saksaa ja Italiaa, jotka ovat suurimpia aseviejiä Venäjälle, tarkistamaan perusteellisesti vientipolitiikkaansa Venäjän suhteen ja kantamaan vastuunsa ja varmistamaan EU:n asevalvontajärjestelmän noudattamisen; kehottaa Ranskan hallitusta pidättymään ensimmäisen Mistral-luokan sota-aluksen toimittamisesta nykyisen suunnitelman mukaisena päivämääränä 1. marraskuuta 2014; pitää myönteisenä Saksan hallituksen päätöstä keskeyttää välittömästi Rheinmetall-yhtiön ja Venäjän asevoimien välinen, taistelukoulutuskeskuksen rakentamista koskeva yhteistyö;

15. pitää myönteisenä assosiaatiosopimuksen poliittisten määräysten allekirjoittamista ja odottaa, että EU:n hyväksymät yksipuoliset kauppasuhteet pannaan nopeasti täytäntöön, jotta eroa kavennetaan siihen asti, kunnes sopimuksen jäljellä olevan osa, joka sisältää sopimuksen pitkälle menevästä ja laaja-alaisesta vapaakauppa-alueesta, allekirjoitetaan;
16. muistuttaa, että assosiaatiosopimus Ukrainan kanssa ei ole EU:n ja Ukrainan välisten suhteiden lopullinen tavoite; huomauttaa tässä yhteydessä, että Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 49 artiklan nojalla Ukraina – kuten mikä tahansa muu Euroopan valtio – voi halutessaan liittyä unioniin ja hakea unionin jäsenyyttä sillä edellytyksellä, että se noudattaa demokratian periaatteita, kunnioittaa perusvapauksia, ihmisoikeuksia ja vähemmistöjen oikeuksia sekä varmistaa oikeusvaltioperiaatteen toteutumisen;
17. kehottaa unionia ja Ukrainan hallitusta laatimaan ja panemaan viipymättä täytäntöön tehokkaan kansalaisille tarkoitetun tiedotuskampanjan sekä toteuttamaan ohjelmia, joilla osoitetaan Ukrainan poliittisesta assosiaatiosta ja taloudellisesta yhdentymisestä EU:n kanssa koituvat edut;
18. kehottaa Ukrainan hallitusta käynnistämään joukon kunnianhimoisia avoimia ja laaja-alaisia rakenneuudistuksia, joissa asetetaan etusijalle oikeusvaltion vahvistaminen, korruption kitkeminen tarvittavan lainsäädännön hyväksymisen ja täytäntöönpanon avulla, vallanjakoon perustuvan ja eurooppalaisten normien mukaisen tasapainoisen ja toimivan hallintojärjestelmän perustaminen, oikeusjärjestelmän ja vaalilain merkittävän uudistuksen toteuttaminen sekä syrjinnän vastaisen lainsäädännön saattaminen unionin normien mukaiseksi; katsoo lisäksi, että on erittäin tärkeää aloittaa asteittainen prosessi keskusvallan hajauttamiseksi alue- ja kunnallishallinnolle EU:n toissijaisuusperiaatteen mukaisesti ja heikentämättä sisäisen toimivaltajaon tasapainoa tai valtion tehokasta toimintaa; pitää tässä yhteydessä myönteisenä komission päätöstä perustaa Ukrainaa varten tukiryhmä, jonka tehtävänä on panna täytäntöön eurooppalainen uudistusohjelma;
19. huomauttaa, että EU:n vastauksena Venäjän hyökkäykselle Ukrainaan hyväksymän toimenpidepaketin rajallisuus johtuu myös siitä, että EU on energiatoimitusten osalta vahvasti riippuvainen Venäjän federaatiosta; katsoo, että tämän vuoksi on äärimmäisen tärkeää keskipitkällä aikavälillä vähentää EU:n riippuvuutta Venäjästä ja muista autoritaarisista hallinnoista, ottaa huomioon täyden boikotin mahdollisuus ja etsiä konkreettisia vaihtoehtoja niiden EU:n jäsenvaltioiden auttamiseksi, joilla ei tällä hetkellä ole muita energian toimittajia kuin Venäjä; kehottaa komissiota tähän liittyen toimimaan kolmannen energiapaketin panemiseksi kokonaisuudessaan täytäntöön sekä tukemaan eteläistä käytävää koskevia hankkeita, jotka aidosti monipuolistavat energiatoimituksia; pyytää jäsenvaltioilta, että niiden julkiset yritykset eivät sitoutuisi venäläisten yritysten kanssa hankkeisiin, jotka lisäävät Euroopan haavoittuvuutta, ja kehottaa tässä yhteydessä myös Eurooppa-neuvostoa hyväksymään uusiutuvia energialähteitä ja energiatehokkuutta koskevia sitovia kansallisia tavoitteita vuodeksi 2030, jotta voidaan vähentää Euroopan riippuvuutta fossiilisen energian tuonnista komission tiedonantoon vuoden 2030 ilmasto- ja energiapaketista sisältyvän vaikutustenarvioinnin mukaisesti, ja toteaa, että kyseinen paketti oli 20.–21. maaliskuuta pidetyn Eurooppa-neuvoston kokouksen asialistalla;

20. pitää myönteisinä komission hyväksymiä ensimmäisiä toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on antaa Ukrainalle mahdollisuudet selviytyä energiakriisistä, mikäli Venäjä katkaisee kaasutoimitukset maahan, ja kehottaa neuvostoa ja komissiota avustamaan ja tukemaan Ukrainaa sen pyrkiessä ratkaisemaan kaasua koskevan pitkäaikaisen kiistansa Venäjän kanssa;
21. kiinnittää huomiota maan erittäin vakavaan yhteiskunnalliseen tilanteeseen; kehottaa Ukrainan hallitusta julkistamaan kaikki IMF:n kanssa tehtyyn sopimukseen liittyvät ehdot ja kehottaa toteuttamaan liitännäistoimenpiteitä, joiden tavoitteena on helpottaa nykytilannetta erityisesti kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevissa väestöryhmissä; katsoo, että IMF:n ehdot saattaisivat lisätä sisäisiä jännitteitä ja johtaa palkkojen nopeaan alentamiseen sekä julkishallinnon virkojen vähenemiseen, minkä sivuvaikutuksena voisi olla korruption lisääntyminen;
22. vaatii jälleen perustamaan riippumattoman komitean tutkimaan Kiovan ampumatapauksia ja Maidan-aukion traagisia tapahtumia sekä varmistamaan, että komitea saatetaan nopeasti täysin toimintakykyiseksi, että siinä on vahva kansainvälinen edustus ja että se toimii Euroopan neuvoston neuvoa-antavan ryhmän johdolla;
23. korostaa, että nykyinen kielilainsäädäntö on lopulta uudistettava yhteistyössä Venetsian komission kanssa, jotta se mukautetaan niihin velvoitteisiin, jotka Ukrainalla on alueellisia kieliä tai vähemmistökieliä koskevan eurooppalaisen peruskirjan nojalla;
24. pitää myönteisenä EU:n ja Moldovan välisen viisumivapaan järjestelmän käyttöönottoa ja odottaa innolla EU:n ja Ukrainan välisen viisumivapaan järjestelmän saamista pikaisesti valmiiksi, koska näin vastataan konkreettisella tavalla Maidan-aukiolla mieltään osoittaneiden ihmisten EU:ta koskeviin pyrkimyksiin; kehottaa sillä välin ottamaan välittömästi käyttöön väliaikaisia, hyvin yksinkertaisia ja kohtuuhintaisia viisumien myöntämismenettelyjä;
25. kehottaa lisäksi komissiota tekemään yhteistyötä Ukrainan viranomaisten kanssa, jotta voidaan löytää keinoja niiden vastatoimien tasapainottamiseksi, joita Venäjä otti käyttöön pysäyttääkseen assosiaatiosopimuksen allekirjoittamisen;
26. pitää myönteisenä aikomusta allekirjoittaa assosiaatiosopimus Moldovan ja Georgian kanssa viimeistään kesäkuussa 2014 ja kehottaa neuvostoa seuraamaan esimerkkiä; katsoo, että itäisten kumppanimaiden etujen mukaista on löytää keinoja vähentää mahdollisia esteitä, joiden vuoksi Euroopan talousalue ja tulliliitto ovat ristiriidassa keskenään, ja voittaa ne; kehottaa näin ollen käymään rehellistä ja avointa keskustelua Venäjän federaation kanssa, jotta voidaan kaikin tavoin pyrkiä kehittämään synergioita itäisten kumppanimaiden eduksi;
27. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, komissiolle, jäsenvaltioiden hallituksille, Ukrainan, Georgian ja Moldovan presidenteille, hallituksille ja parlamenteille, Euroopan neuvostolle, Etyjille sekä Venäjän federaation presidentille, hallitukselle ja parlamentille.